

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet

Remiss (SOU 2018:74) Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting (SOU 2018:74)

Sollefteå kommun tillstyrker förslaget och lämnar följande synpunkter.

Aktualitet

De föreslagna uppdateringarna av merkostnadsberäkningar samt nya modeller återspeglar dagens samhälle, vilket medför att det föreslagna systemet har längre hållbarhetstid än de tidigare. För att motverka de negativa effekter som kan uppkomma av snabba samhällsförändringar bör systemet dock kompletteras med en permanent modell för utvärdering, uppföljning och uppdatering. Dagens system är alltför tungrovt och tidsödande för att kunna anpassas till den alltmer skenande samhällsutvecklingen. Vidare motverkar återkommande översyner en långsiktig planering för både kommuner och landsting.

Förenkling

Utredaren har bemödat sig om att på ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt förklara systemet i ett historiskt perspektiv. De förändringar som föreslås är föredömligt beskrivna och förklarade. Förhoppningsvis kommer den ökade förståelse utredaren hoppas på att infinna sig och medföra ett mer nyanserat förhållningssätt till systemet som sådant.

Likvärdiga ekonomiska förutsättningar

I dag har både kommuner och landsting väldigt olika förutsättningar att finansiera och upprätthålla kommunal service. Vi omfattas av samma regelverk beträffande vad vi är skyldiga att tillhandahålla men ur ett medborgarperspektiv blir det djupt ojämnt när vi i Sverige idag har en total kommunal skattesats på som lägst 29,18% i Österåkers kommun och samtidigt 35,15% i Dorotea kommun, det är en skillnad på 5,97 procentenheter, trots att vi redan idag har en kostnadsutjämnning som ska utjämna för skillnaderna. Det är inte rimligt att tro att denna skillnad fullt ut kan bero på lokal politisk ambition och ineffektivitet, helt klart är att det finns ytterligare strukturella kostnader som inte alls framkommer och kompenseras för i kostnadsutjämnningen. Utifrån detta är det mycket positivt att göra systemet lite mer lika, men det finns mycket kvar att göra för att invånarna i Sveriges mer glesbefolkade landsdelar skall ges samma förutsättningar som befolkningen i övriga delar av landet. En rimligare fördelning av kostnaderna för de offentliga tjänster som konsumeras skulle göra systemet lite mer lika.

Övriga synpunkter

Sedan hösten 2017 har Sollefteå kommun haft en mycket stor ökning av skyddsplaceringar av kvinnor och barn som blivit utsatta för våld i nära relation, eller mäns våld mot kvinnor som det

numera benämns. Av dessa kvinnor är en stor majoritet, ca 80 %, av utländsk härkomst. Dessa ärenden innehåller så gott som alltid hedersrelaterat våld och förtryck, ofta i kombination med komplexa och ytterst allvarliga hotbilder mot både kvinnor och barn. Detta medför att placeringarna tenderar att bli långa och mycket kostsamma. Den stora ökningen inom denna grupp kan troligen förklaras med en ökad medvetenhet om svensk lagstiftning hos dessa kvinnor.

I nuvarande system finns en delmodell för *Barn och ungdomar med utländsk bakgrund* som kompenserar för skillnader i härkomst bland barn och unga med motiveringen att barn med utländsk bakgrund kan ha behov av olika typer av stödinsatser. Dessa antas uppstå framför allt i skolväsendet och i kommuner med en hög andel av befolkningen som har utländsk bakgrund. Nuvarande förslag innebär att denna modell utgår och föreslås kompenseras i hög utsträckning av de föreslagna beräkningarna av socioekonomisk kompensation i förskola och av det riktade statsbidrag som införts med socioekonomiskt fördelat stöd till grundskolan. Införandet av den nya modellen för vuxenutbildning leder också till ekonomiska konsekvenser för samtliga kommuner. Sollefteå kommun anser att den förändringen i sig är bra och ligger i linje med uppdraget.

Beträffande IFO har ett stort antal variabler som beskriver omfattningen av migrationen på kommunnivå prövats, men ingen har visat sig samvariera med verksamhetskostnaderna då hänsyn tas till andra socioekonomiska faktorer. Utredningen bedömer därför att effekterna av migration för individ- och familjeomsorgen fångas väl av modellens övriga variabler, exempelvis andel barn och unga i ekonomiskt utsatta hushåll. Utredningens analyser visar att de variabler som uppvisar starkast samband med kommunernas nettoutgifter för IFO är kopplade till utbildningsnivå, tätortsbefolkningens storlek och fattigdom. Variabler som speglar invandring såsom andel med utländsk bakgrund, andel flyktingar, andel asylsökande och andel nyanlända har inte visat sig ha ett tydligt statistiskt samband med kommunernas nettoutgifter för IFO.

Tyvärr saknar förslaget en variabel som kompenserar för kostnader avseende skyddsplaceringar, vilket inte är förvånande då detta under utredningstiden inte utgjorde något större problem för kommunerna. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck saknar samband med variabler som utbildningsnivå, befolkningstäthet och olika mått på fattigdom. En kommun med hög andel nyanlända kommer under många år framåt att tåmas med höga kostnader på grund av skyddsplaceringar av kvinnor som tagit steget ut ur en destruktiv miljö och deras, i många fall många, barn. En sådan variabel bör därför införas i IFO-modellen, eventuellt skulle kompensation för detta kunna ske i andra socioekonomiska variabler.

Sollefteå kommun vill understryka att det är av största vikt att förslaget till ny kostnadsutjämning genomförs snarast möjligt. Vi är i behov av utjämningen redan år 2020.

På uppdrag av kommunstyrelsen

Anna-Sofia Kulluvaara
kommunchef